

Notat 9/2010

Finn Ove Båtevik

Else Ragni Yttredal

**VRI som innovasjonsfremjande
samhandling – erfaringar frå
evalueringa av VRI Møre og
Romsdal per juni 2010**

Finn Ove Båtevik

Else Ragni Yttredal

**VRI som innovasjonsfremjande samhandling
– erfaringar frå evalueringa av VRI Møre og Romsdal per juni 2010**

Notat 9/2010

Høgskulen i Volda Møreforsking Volda

2010

Prosjekttittel	Nye arbeidsmodellar for innovasjonsfremjande samhandling i Møre og Romsdal
Prosjektansvarleg	Møreforsking Volda
Prosjektlei	Finn Ove Båtevik
Medforfattar	Else Ragni Yttredal
Oppdragsgjever	Møre og Romsdal fylke og Norges forskingsråd
Ansvarlig utgiver	Møreforsking Volda
ISSN	0805-8075 elektronisk utgave)
Distribusjon	http://www.moreforsk.no/volda.htm http://www.hivolda.no/fou

© Forfattar/Møreforsking Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Møreforsking Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Notatserien er for ulike slag publikasjonar av mindre omfang, t.d. forprosjektnotat, foredrag, artikkelutkast o.a. Eit hovudføremål med serien er å stimulere til publisering og fagleg debatt i miljøet. Spreiinga går i hovudsak til fagmiljøet i Volda, til eksterne fagmiljø og personar som forfattar(ar) ønskjer kommentarar frå. Kvar forfattar er ansvarleg for sitt arbeid.

Forord

Forskningsprosjektet "Nye arbeidsmodellar for innovasjonsfremmande samhandling i Møre og Romsdal" har vore organisert som ei følgjeevaluering av hovudprosjektet i VRI Møre og Romsdal og gjennomført av Møreforskning i Volda. Prosjektet starta opp hausten 2007 og skal vere eit korrektiv til hovudprosjektet i VRI Møre og Romsdal, men også levere akademiske publikasjonar. Prosjektet er finansiert av Forskningsrådet og Møre og Romsdal fylke.

Denne presentasjonen er eit samandrag av dei funna vi har gjort og tema vi har arbeidd med til no. Målgruppa er først og fremst aktørar i VRI Møre og Romsdal og andre interesserte i fylket. Framstillinga er meint å vere lett tilgjengeleg, men likevel ein introduksjon til djupare problemstillingar.

Presentasjonen er organisert etter desse emna:

1. Den regionale VRI- organiseringa
2. VRI sett frå bedriftene
3. VRI, kompetanse og rekruttering
4. Kva er forankring av regionale utviklingstiltak?
5. Innovasjon, nærhet og avstand mellom aktørene i VRI Møre og Romsdal

Skilje mellom emna er markert med eit raudt lysark.

Grunnlaget for arbeidet er intervju med aktørar i VRI i fleire rundar: VRI-styringsgruppa i to omgongar, VRI kompetansemeklarar i to omgongar, bedrifter med ferdige forprosjekt i VRI ein gong per bedrift, alle bedriftene i ARENA - prosjektet Omegaland og intervju med studentar i bedrift.

I tillegg er arbeidet i VRI følgt tett opp gjennom deltaking i møte og elles gjennom kontakt med samhandlingsprosjektet.

Vi vil takke alle vi har vore i kontakt med for at dei velvillig har stilt opp.

God lesing!

På vegner av prosjektgruppa
Finn Ove Båtevik, prosjektleiar
Else Ragni Yttredal

Volda, juni 2010

VRI som innovasjonsfremjande samhandling

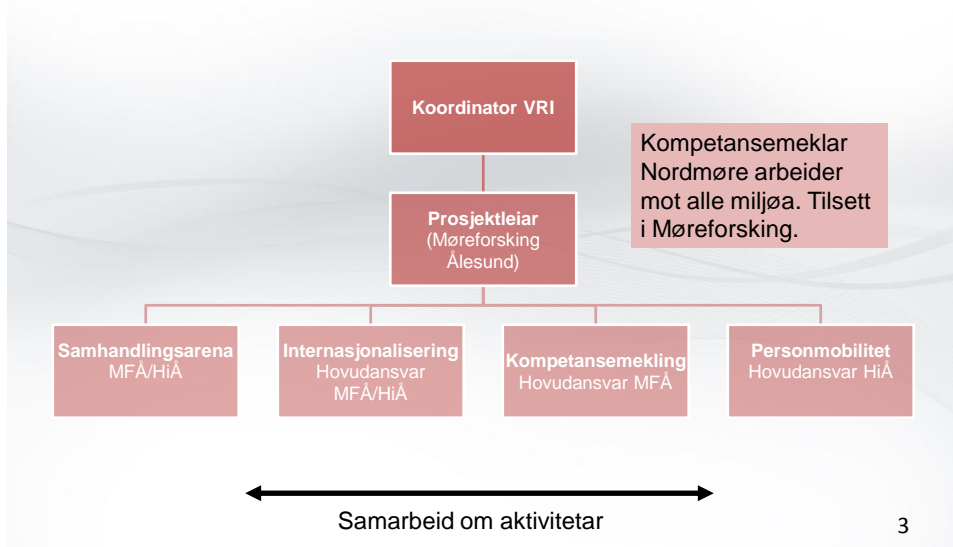
– erfaringar frå evalueringa av VRI Møre og Romsdal per juni 2010

Finn Ove Båtevik
Else Ragni Yttredal
Møreforskning Volda

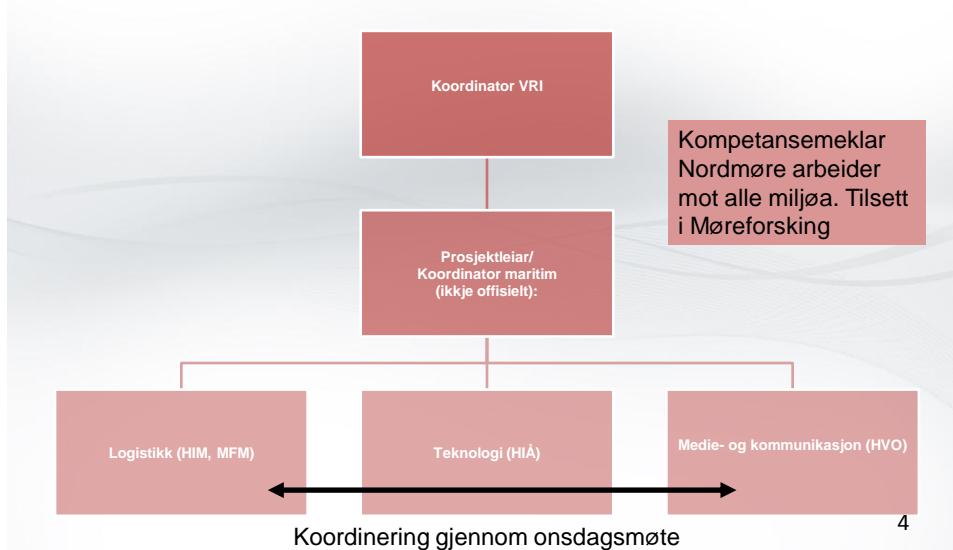
VRI Møre og Romsdal – kort om samhandlingsprosjektet

- Satsing inn mot marin og maritim sektor
- Vektlegging av kompetansemekling med forprosjektmidlar, men nyttar også virkemidlar som personmobilitet, regionale samhandlingsarenaer og internasjonalisering
- Involverte FoU institusjonar: Høgskulane i Volda, Ålesund og Molde, Møreforskning i Ålesund og Molde (Møreforskning Volda på forskingsprosjektet)
- I tillegg er det tilsett ein kompetansemeklar for Nordmøre som skal kompensere for mangelen på FoU-institusjonar i denne delen av fylket. Kompetansemeklareren er tilsett i Møreforskning
- Regional styringsgruppe sett saman av representantar frå Møre og Romsdal fylke (leiar), høgskulane, NHO, LO og Møreforskning
- Prosjekteigar er Møreforskning

Operativ organisering VRI marin

Operative organisering VRI maritim

Den regionale VRI-organiseringa

Innhald

1. Innovasjonsteori i møte med realitetane
 - Eit samandrag av eit samanliknande studium av VRI- organiseringa i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal
2. Korleis plasserer Møre og Romsdal seg i dette biletet?
 - Gir eit bilete av Møre og Romsdal si organisering i lys av resultatata frå den samanliknande studien

1. Innovasjonsteori i møte med realitetane

Kunnskap om implementering av Virkemiddel for regional innovasjon (VRI)

Eit samarbeid mellom

Martin Byrkjeland, IRIS

Stig-Erik Jakobsen og Inger Beate Pettersen, SNF

Ingjerd Skogseid, Vestlandforskning

Finn Ove Båtevik og Else Ragni Yttredal, Møreforskning

Om arbeidet

- Samarbeidsprosjekt mellom forskarar frå fire forskingsinstitutt i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal (IRIS, SNF, Vestlandforskning og Møreforskning)
- Prosjektet finansiert gjennom VRI
- Over 50 intervju pluss deltaking på møte og dokumentstudium gjennomført i dei fire vestlandfylka
- Målsetjingar: Internasjonal akademisk publisering, populærvitenskapleg publisering, spreieing av kunnskap til relevante politiske miljø og folk flest

Bakgrunn

- Gradvis eit skifte i regional politikk frå kostnadskutt til å fremje innovasjon og FoU i bedrifter
- Mange nye virkemiddel tek utgangspunkt i ei innovasjonssystemtilnærming og ideen om å utvikle eit regionalt innovasjonssystem (RIS)
- VRI er eitt av desse virkemidla og også ein del av pakken for å utvikle fylka som regionale utviklingsaktørar
- Det er aukande merksemd om dei vanskane som oppstår når innovasjonssystemteoriane skal omsetjast til politikk og vidare setjast i verk

Hovudfunn

1. Regionane har gjort mange felles erfaringar, men ulike forhistorier har i stor grad påverka gjennomføringa i dei ulike fylka
2. Integrering av VRI med andre innovasjonsinstrument i regionane har vore utfordrande
3. Mindre løyvingar enn føresette har påverka motivasjon hos sentrale aktørar i akademia og næringsliv
4. Regionane har generelt spreidd ressursbruken på relativt mange innsatsområde, noko som har medverka til å gi VRI ein relativt utydeleg profil
5. Utfordringar knytt til koordinering og organisering av slike tiltak er store når aktørane har ulike mål og ulik rasjonalitet
6. Prosjekta har strevd med å oppnå ein god intern samordning
7. Organisering og gjennomføring ser ut til å gå seg til over tid

Prosjektteamet i vestlandssamarbeidet meiner

- VRI programmet har vore sterkt prega av detaljerte og standardiserte instruksjonar for korleis dei regionale prosjekta skal gjennomførast. Dette hindrar "skreddarsaum" i regionane sjølv om det ikkje er intensjonen
- Regionale aktørar har avgrensa erfaring med å leggje til rette for og drifte omfattande regionale innovasjonsinitiativ. Dette bør det takast omsyn til og leggjast til rette for
- VRI prosjektet kan ikkje aleine bidra til utvikling av regionale innovasjonssystem, men kan ved å leggje til rette for samhandling og utvikling gi eit viktig bidrag i ei større samordna satsing for økt regional innovasjon.
- Målet for slike regionale initiativ bør vere å danne grobotn for utvikling av regionale innovasjonssystem i eit langsiktig perspektiv, ikkje å generere spesifikke resultat på kort sikt

2. Korleis plasserer Møre og Romsdal seg i dette biletet?

1. Kontekst har betydning

- Møre og Romsdal har ein spesiell FoU-infrastruktur med tre sentra (Volda, Ålesund og Molde). Dette har prega arbeidet
- Eit sterkt innovasjonspartnerskap var allereie etablert i Møre og Romsdal
- VRI var på mange måtar eit brot med VS 2010 og dei mest framtrekande aktørane der. Møreforskning og høgskulane vart sterkt involvert i VRI. Fylket også ein meir framtrekande aktør

2. Tilpassing til andre innovasjonsinstrument etter kvart

- Tilpassinga til NCE- maritime (Norwegian Centre of Expertise - Maritime) var utfordrande i starten, men har etter kvart falt på plass
- Dette er oppnådd gjennom ei samordning av personell og ressursar innafor dei to verkemidla

13

3. Etter kvart stor motivasjon for prosjektet hos involverte aktørar

- Motivasjonen hos sentrale FoU-aktørar innanfor maritim var liten i starten, men dette har endra seg. VRI vert no sett på som eit viktig supplement til andre verkemiddel
- Motivasjonen hos sentrale FoU- aktørar innanfor marin har vore stor heilt frå starten
- Det er framleis utfordringar knytt til å engasjere forskarar på høgskulane i mindre prosjekt
- Næringslivsaktørane LO og NHO har etter kvart vist mindre interesse for programmet

14

4. Ressursbruken i VRI Møre og Romsdal har vore forholdsvis konsentrert

- Møre og Romsdal er av dei fylka som har størst løyving frå Forskingsrådet til VRI. (Berre fire tilsvarande prosjekt i andre fylke hadde større løyving frå Forskingsrådet i 2010)
- Ressursbruken i Møre og Romsdal har vore forholdsvis målretta
 - Opp mot forprosjekt og kompetansemekling
 - Opp mot marin og maritim sektor

15

5. Utfordringar knytt til koordinering og organisering, men har gått seg til etter kvart

- Koordineringsutfordringane har vore store. Alle aktørane har hatt sin agenda. VRI kan ikkje seiast å ha blitt ein integrert organisasjon
- Det er likevel stor støtte til VRI frå dei som er del av VRI- apparatet og bedriftene. Dette er først og fremst knytt til stor fleksibilitet og lite formelle rutinar i VRI
- VRI har i varierende grad blitt kjent og skapt ringverknader internt i dei ulike FoU-institusjonane

16

6. Prosjektet i Møre og Romsdal har strevd med intern samordning, men har likevel kunna jobbe målretta

- Samordning var eit problem i oppstarten
- Prosjektet vert no samordna gjennom felles møte der det er forholdsvis god oppslutning og direkte kontakt med prosjektleiar
- VRI organisasjonen kan enno ikkje seiast å ha ein sterk formell samordning. VRI-apparatet ser likevel ut til å arbeide mot dei målsetjingane som er sett
- Vi tolkar det slik at dette har bakgrunn i desse forholda:
 - satsingsområda som er valt har rot i sterke FoU-miljø i fylket
 - personane involverte i arbeidet har stor eigeninteresse i denne typen arbeid
 - personane involverte i arbeidet synest generelt dei har god innverknad på VRI-arbeidet
 - det har generelt vore stor stabilitet mellom dei som er engasjerte i VRI

17

7. Organisering og gjennomføring ser ut til å gå seg til over tid

- Vi tolkar det som VRI-organisasjonen i Møre og Romsdal har gått seg til og fungerer godt
- VRI-organisasjonen har desse særprega samanlikna med andre fylke
 - VRI-organisasjonen i Møre og Romsdal er svært FoU dominert samanlikna med andre fylke
 - Fylket har styrka sin rolle i VRI samanlikna med VS2010, men er ikkje så dominerande som i enkelte andre fylke
 - Møreforsking har fått ei svært framtrødande rolle både som prosjekteigar og aktiv i prosjektet både innafor marin, maritim og forskingsprosjektet

18

Organiseringa fungerer godt ut frå føresetnadene

Vi trekkjer denne konklusjonen fordi:

- Møre og Romsdal har hatt mindre startproblem enn andre fylke
- Prosjektet har etter kvart fått klar støtte frå dei involverte
- Stor semje mellom dei involverte om vegen og verkemiddelet
- Organiseringa er enkel og fleksibel

Men...

- Kapasitetsproblem har prega prosjektet

19

Nokre spørsmål til ettertanke

- I kva grad er Møreforskning si rolle for framtrekande?
- Har næringslivet og næringslivsorganisasjonane eventuelt fylket ei for lita rolle i organisasjonen?
- Er det "for stor semje" både på styringsgruppe- og gjennomføringsnivå, trengst det å organisere inn nye koplingar?
- Vel VRI minste motstands veg ved å satse på det kjende? Betyr dette at VRI ikkje gjer ein verkeleg forskjell?
- Er organisasjonen for enkel, blir enkeltpersonar for mektige? Bukken og havresekken?

20

VRI sett frå bedriftene

Innhald

1. Oversikt forprosjekt i VRI Møre og Romsdal

- Forprosjekt og kompetansemekling er viktige verkemiddel i VRI Møre og Romsdal. I denne gjennomgangen gir vi nokre tal for alle forprosjekt som er sett i gang i regi av VRI

2. Erfaringar med kompetansemekling og forprosjekt

- Mange av forprosjekta er forankra i bedrifter. Bedrifter i Møre og Romsdal med erfaringar med gjennomføring av forprosjekt er intervjuet om dei erfaringar dei har gjort seg

1. Oversikt forprosjekt i VRI Møre og Romsdal

23

Forprosjekt og kompetansemekling som viktige virkemidler i Møre og Romsdal

- Per mai 2010 er det alt sett i gang 63 forprosjekt i Møre og Romsdal
 - Maritim: 33 prosjekt
 - Marin: 29 prosjekt
 - Eitt felles prosjekt for maritim og marin
- I alt 56 av dei 63 forprosjekta er resultat av kompetansemekling

24

FoU-miljø involverte i forprosjekt

Involverte FoU-miljø	Tal forprosjekt
Høgskolen i Ålesund	20
Møreforskning Marin	22
Høgskolen i Molde	9
Møreforskning Molde	5
Høgskulen i Volda	6
Andre FoU-miljø Møre og Romsdal	4
FoU-miljø elles i landet	12

25

Primært FoU-miljø i Møre og Romsdal involverte

- Tala frå føregåande tabell kan oppsummerast slik:
 - FoU-miljø i Møre og Romsdal er involverte i 92 prosent av forprosjekta
 - FoU-miljø frå andre delar av Noreg er involverte i 14 prosent av forprosjekta
 - I alt 25 prosent av forprosjekta inneber samarbeid mellom to eller fleire FoU-miljø
 - Ingen av forprosjekta involverer direkte FoU-miljø i andre land

26

Bedrifter på Sunnmøre er overrepresentert

- Dei to tyngste FoU-miljøa innanfor marin og maritim forskning er lokaliserte i Ålesund
- Sunnmøre er også overrepresentert blant forprosjekt som er starta opp:
 - Prosjekta er knytt til bedrifter i 17 ulike kommunar i fylket
 - 49 av forprosjekta er knytte til bedrifter lokaliserte på Sunnmøre
 - 16 av forprosjekta er knytte til bedrifter lokalisert i Romsdal og på Nordmøre (fordi enkelte samarbeidsprosjekt omfattar bedrifter både nord og sør i fylket summerer samla tal seg her til meir enn 63)

27

2. Erfaringar med kompetansemekling og forprosjekt

28

Ferdige forprosjekt

- Per januar 2010 var 32 forprosjekt avslutta
- I alt 25 av desse var prosjekt som involverte bedrifter. Desse 25 bedriftene er intervjuet. Det er desse intervjuet som dannar basis for å seie noko om dei erfaringane bedriftene har med kompetansemeklinga og dei forprosjekta dei har vore involverte i

29

Bedrifter med FoU-erfaring

- 64 prosent av bedriftene som har gjennomført forprosjekt har sjølve utført FoU-arbeid siste året
- 56 prosent av bedriftene som har gjennomført forprosjekt har tidlegare kjøpt eksterne FoU-tenester
- 24 prosent av bedriftene som har gjennomført forprosjekt har ikkje erfaring med FoU-arbeid tidlegare

30

Kompetansemekling viktig

- I alt 20 av 25 forprosjekt er resultat av kompetansemekling
- Det er i alt 70 prosent av dei 20 bedriftene som opplever bidraget frå kompetansemeklar som viktig, ei bedrift (5 prosent) har fått lite ut av kompetansemeklinga og reknar den som ikkje viktig
 - 65 prosent seier at kompetansemeklar har vore viktig for utviklinga av prosjektet
 - 45 prosent seier at kompetansemeklar har vore viktig for gjennomføringa av prosjektet

31

Viktige bidrag frå kompetansemeklar:

Bidrag	Viktig eller svært viktig (%)	N
Finne forskar/fagperson	65	20
Avklare problemstillinga	60	20
Pådrivar i planleggingsfasen	45	20
Pådrivar i gjennomføringa av prosjektet	45	20
Fagleg konsulent	35	20

32

Forskingsmiljøet viktig:

- 92 prosent seier at forskingsmiljøet har hatt ei viktig rolle i det forprosjektet bedrifta har gjennomført, medan ei bedrift (4 prosent) seier at det ikkje har vore viktig
 - Forskingsmiljøet har særleg vore viktig i forhold til utviklinga av prosjektet (92 prosent av alle)
 - ... , men også i forhold til gjennomføringa av prosjektet (71 prosent)

33

Resultat av forprosjekta for bedriftene

Resultat	I stor eller svært stor grad (%)	Ikkje i det heile (%)	N
Styrking av eksterne relasjonar	75	13	24
Auka kunnskap og kompetanse	88	4	25
Nyvinningar	52	4	25

Tabellen over er ei oppsummering av resultat av forprosjekta. Talet 75 prosent viser at så mange av bedriftene har fått styrka dei eksterne relasjonane til fagpersonar/fagnettverk på minst eitt av dei tre aktuelle nivåa: fylkesnivå, nasjonalt nivå, internasjonalt nivå. Dei følgjande tabellane viser svarfordelinga som ligg til grunn for oppsummeringa både når det gjeld styrking av eksterne relasjonar, auka kunnskap og kompetanse og nyvinningar.

34

Styrka relasjonar, særleg i eige fylke:

Prosjektet har bidrege til å kopla bedrifta til fagpersonar og fagnettverk i	I stor eller svært stor grad (%)	Ikkje i det heile (%)	N
Eige fylke	67	17	24
Nasjonalt	25	58	24
Internasjonalt	25	58	24

35

Auka kunnskap og kompetanse, særleg kunnskap om FoU-miljøa

Prosjektet har bidrege til auka	I stor eller svært stor grad (%)	Ikkje i det heile (%)	N
Kunnskap om forskings- og kompetansmiljø	80	8	25
Kompetanse på prosjektplanlegging og gjennomføring	48	8	25
Kunnskap om offentleg støtte til FoU	44	16	25
Kompetanse på produkt- og prosessutvikling	36	12	25

36

Nyvinningar for bedrifta, særleg i form av auka fokus på nyskaping

Nyvinningar i form av	I stor eller svært stor grad (%)	Ikkje i det heile (%)	N
Auka fokus på nyskaping i bedrifta	52	8	25
Betra leiging	20	36	25
Betra organisering	12	36	25
Betra lønsemd	12	48	25
Kostnadsreduksjon	8	36	25
Betra produksjonsprosess	8	44	25

37

Flaskehalsar for gjennomføringa

Flaskehalsar for gjennomføringa	Viktig (%)	Ikkje viktig (%)	N
Knytt til forhold i bedrifta	68	12	25
Knytt til forhold i FoU-miljøet	12	48	25

Tabellen over er ei oppsummering av flaskehalsar for gjennomføringa av forprosjekta. Talet 68 prosent viser at så mange av bedriftene har rapportert om minst eitt forhold i eiga bedrift som har fungert som ein viktig flaskehals for gjennomføringa. Dei følgjande to tabellane viser svarfordelinga som ligg til grunn for oppsummeringa både når det gjeld flaskehalsar i eiga bedrift og flaskehalsar i FoU-miljøet.

38

Flaskehalsar bedrift, særleg knappe tidsressursar

Flaskehalsar for gjennomføringa	Viktig (%)	Ikkje viktig (%)	N
Knappe tidsressursar	48	36	25
Knappe økonomiske ressursar	36	40	25
Mangelfullt utstyr/teknologi	20	48	25
Negativ halding til FoU-miljøa blant nøkkelpersonell	0	84	25

39

Flaskehalsar FoU-miljø, sett frå bedriftene

Flaskehalsar for gjennomføringa	Viktig (%)	Ikkje viktig (%)	N
Mangelfullt utstyr/teknologi i FoU-miljøa	12	68	25
Mangelfull kompetanse hos forskar/fagperson	4	88	25
Mangelfull forståing for situasjonen og utfordringane til bedriftene i FoU-miljøa	0	60	25

40

Bedriftene er positive til seinare bruk av FoU-tenester

- Alle reknar med at det er sannsynleg at bedrifta vil bruke liknande eksterne FoU-miljø som dei har brukt i VRI seinare
 - Svært sannsynleg: 88 prosent
 - Sannsynleg: 12 prosent
- Per januar 2010 var i alt 12 av forprosjekta vidareført som hovudprosjekt
 - Fem i maritime og sju i marine næringar
 - Det er hovudsakleg tre finansieringskjelder for vidareføring: Norges forskingsråd, Innovasjon Norge og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

41

Oppsummering – erfaringar bedrift

- Mange, men ikkje alle bedriftene som har gjennomført forprosjekt, har tidlegare erfaring med FoU-arbeid
- Dei fleste bedriftene har positive erfaringar etter å ha gjennomført kompetansemekling og forprosjekt i VRI
- Forprosjekta har særleg styrka koplinga til faglege nettverk, gitt auka kunnskap om FoU-miljø og gitt auka fokus på nyskaping i mange bedrifter
- Bedriftene som har gjennomført forprosjekt, er også positive til å bruke FoU-tenester seinare

42

Spørsmål til ettertanke

- Er det viktig at VRI held fram å bygge relasjonar mellom bedrifter og FoU-miljø internt i Møre og Romsdal, eller er det behov for større kontakt med eksterne miljø?
- Når FoU-miljø i for liten grad ut til dei delane av fylket som ligg lengst vekk frå dei aktuelle miljøa, eller er den geografiske fordelinga av forprosjekt eit resultat av at tyngda av marine og maritime næringar er lokalisert på Sunnmøre?
- Bør ein i større grad arbeide for å nå ut til bedrifter som ikkje har FoU-erfaring frå tidlegare, eller bør innsatsen vere konsentrert til bedrifter som frå før har nødvendig erfaring og kompetanse til å realisere større FoU-prosjekt?

VRI, kompetanse og rekruttering

Innhald

1. Kompetanse – ein flaskehals for innovasjon?
 - Bedriftene opplever i dei fleste tilfelle ikkje mangelfull kompetanse hos forskarane som nokon hindring i gjennomføringa av forprosjekta. Det er likevel fleire forhold som gir grunn til å sjå nærare på utfordringar knytt til tilgang på kompetanse for innovasjonsevna i bedrifter og FoU-miljø
2. Rekrutterings- og kompetansebehov blant bedrifter i Møre og Romsdal
 - Ei eiga undersøking blant 105 private og offentlege bedrifter i utvalde bransjar, gir innblikk i dei utfordringane desse står overfor når det gjeld når det gjeld rekruttering av arbeidskraft
3. VRI som grunnlag for kompetansebygging i bedrifter og FoU-miljø – nokre erfaringar så langt

1. Kompetanse – ein flaskehals for innovasjon?

47

Innovasjonsundersøkinga frå 2006 viser at nest etter høge innovasjonskostnader (54 prosent av bedriftene nemner dette), er mangel på kvalifisert personell den faktoren som i oftast blir nemnt (43 prosent av bedriftene), når bedriftene skal trekke fram faktorar som hindrar eigen innovasjonsaktivitet

Kjelde: Wilhelmsen og Foyen (2009). Innovasjon i norsk næringsliv 2004-2006. Statistisk sentralbyrå.

Erfaringar aktørane frå verkemiddelapparatet og FoU-miljøa i Møre og Romsdal peikar også i retning av at tilgang på kompetanse er ei utfordring på fleire plan i arbeidet med VRI

48

Mangel på kompetanse og kapasitet

- Tilgang på kompetent arbeidskraft blir opplevd som ein flaskehals for innovasjonssystemet i Møre og Romsdal
 - Industribedriftene opplever at kompetansen er bunden opp i driftsoppgåver, og at dei dermed manglar kapasitet til å få i gang FoU-arbeid. Dette gjeld særleg maritim sektor, men også marin
 - Fagfolka frå FoU-systemet som er involverte som aktørar i verkemiddelapparatet har mange oppdrag og såleis avgrensa kapasitet i forhold til nye oppdrag

49

Særleg i den maritime næringa, men også i delar av marin næring, har det vore vekst i kunnskapsintensive arbeidsplassar i Møre og Romsdal. Innslaget av sivilingeniørar, siviløkonomar og fagfolk med doktorgrad har auka i bedriftene. Slike forhold kan mellom anna vere med på å bygge ned skilje mellom FoU-miljøa og bedriftene, og legge grunnlag for eit tettare samarbeid. utfordringa, sett frå bedriftene si side er ofte å rekruttere den kompetansen dei treng.

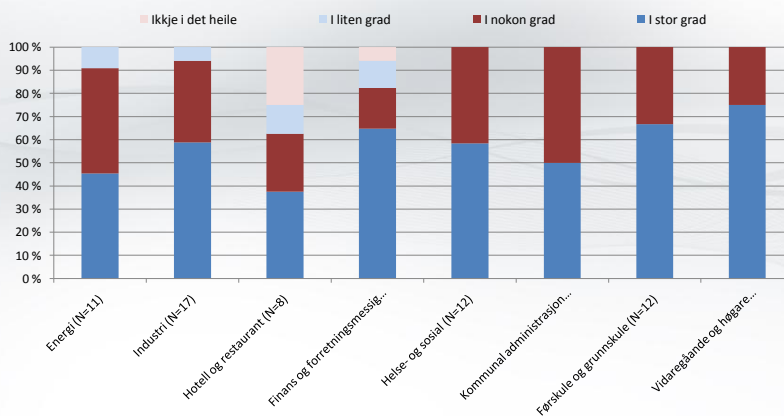
50

2. Rekrutterings- og kompetansebehov blant bedrifter i Møre og Romsdal

Kjelde: Finn Ove Båtevik og Geir Tangen (2010). Arbeidskraftbehov i Møre og Romsdal. Ei undersøkning blant offentlege og private bedrifter hausten 2009. Møreforskning.

51

I kor stor grad har bedrifter i Møre og Romsdal behov for å rekruttere arbeidskraft med høgskule- og universitetsutdanningar det næraste tiåret?

52

Ei undersøking blant 105 private og offentlege bedrifter i Møre og Romsdal viser at (jf figur lysbilete 52):

- Mange bedrifter har stort behov for å rekruttere arbeidskraft med høgskule- og universitetsutdanningar det næraste tiåret
- Behovet for å rekruttere slik arbeidskraft er stort i fleire ulike bransjar, både i privat og offentlig sektor

53

Undersøkinga viser vidare at mange næringar i Møre og Romsdal slit med å rekruttere høgt utdanna arbeidskraft

- I alle næringane som dei 105 bedriftene representerer, opplever ein vanskar med å rekruttere leiarar
- Med unntak av hotell- og restaurantnæringa opplever dei aktuelle næringane (jf lysbilete 52) at det er vanskeleg å rekruttere akademikarar og profesjonsutøvarar

54

3. VRI som grunnlag for kompetansebygging i bedrifter og FoU-miljø – nokre erfaringar så langt

55

VRI og kompetansebygging

- Sett frå FoU-miljøa opplever ein på den eine sida at VRI-satsinga gir institusjonane lite grunnlag for å bygge ny kompetanse, til dømes ved opplæring av nye forskarar, slik at ein kan auke kapasiteten for å møte behovet i næringslivet
- På den andre sida ser FoU-miljøa den nye kontakten med næringslivet som kompetansebyggande i seg sjølv

56

VRI og kompetansebygging

- Gjennom VRI har Høgskolen i Ålesund fått tilført ei eiga stilling som kompetansemeklar for maritime næringar
- Etablering av nye professor II-stillingar gir nye personar (Høgskulene i Ålesund (2) og Molde (1))= fleire til å utføre oppgåvene + nye eksterne nettverk både i FoU og i næringane
- Nye fagmiljø er engasjert inn i FoU-arbeid særleg retta mot bedrifter i maritim sektor – mediemiljøet ved Høgskulen i Volda har arbeidd meir bedriftsretta og logistikkmiljøet ved Høgskulen og Møreforskning Molde har arbeidd meir spesifikt mot maritim sektor enn tidlegare

57

VRI og kompetansebygging

- Marin – VRI har medverka til å styrke samarbeidet mellom undervisningsmiljøet ved Høgskolen i Ålesund og oppdragsforskningsmiljø ved Møreforskning Marin
- Kompetansebygging både i FoU-miljø og i bedriftene ved at forskarar møter næringslivet
- VRI har gått inn med mindre midlar for å kunne legge til rette for at studentar kan hospitere i bedrifter og oppdrag der studentar på ulike måtar har vore involverte saman med faglærarar
- VRI har medverka til ei mindre delfinansiering av ein doktorgradsstudent

58

Oppsummering

- VRI Møre og Romsdal har medverka til å styrke samarbeidet mellom fleire av FoU-miljøa i fylket og slik sett vore kompetansebyggande
- VRI har også gitt FoU-miljøa ny kunnskap om bedriftene
- Næringslivet i Møre og Romsdal har stort behov for å rekruttere folk med høg formell kompetanse. Vanskar med å rekruttere slik arbeidskraft kan vere ei utfordring for bedriftene, også med tanke på vidare innovativt arbeid

59

Spørsmål til ettertanke

- På kva måte kan VRI Møre og Romsdal medverke til rekruttering av kompetent arbeidskraft og vidare å styrke kompetansen i bedrifter frå marine og maritime næringar?

60

Kva er forankring av regionale utviklingstiltak?

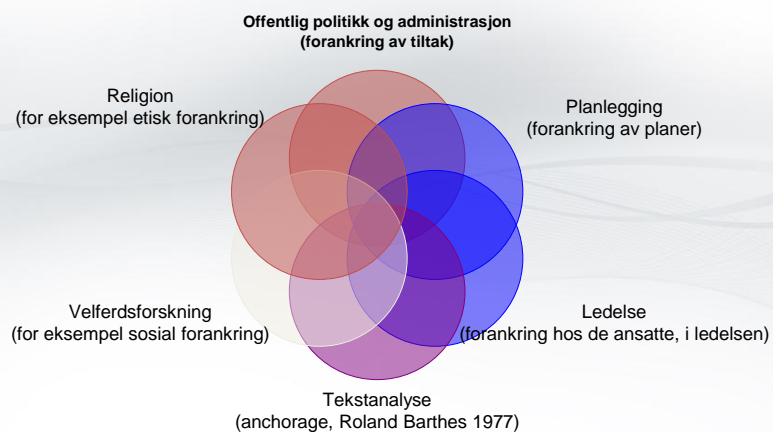
Disposisjon

1. Hva er forankring?
 - En kort diskusjon av innhold og betydning av begrepet forankring
2. Hvordan øke forståelsen av forankring spesielt knyttet til regionale utviklingstiltak?
 - Viser hvordan Jürgen Habermas sin distinksjon mellom kommunikativ og strategisk handling kan brukes til å forstå forankringsprosesser i regionale utviklingstiltak som VRI
3. Diskusjon og konklusjon
 - Resultater knyttet til diskusjon av VRI og Kompensasjonsordningen for differensiert arbeidsgiveravgift

1. Hva er forankring?

63

Anvendes bredt ...Å knytte noe sammen

64

Forankring av regionale utviklingstiltak

- I offentlig forvaltning generelt og i regionalfeltet spesielt blir begrepet "forankring" benyttet på flere ulike måter. Et blikk på regionalmeldingen fra 2006-2007 (Stortingsmelding nr.12 (2006-2007)) viser at det kan være snakk om organisatorisk forankring (f.eks. s.7) demokratisk forankring (f.eks. s.9) eller forankring gjennom prosesser (f.eks. s. 100)
- Det siste er vanlig ved koordinering og gjennomføring av regionale utviklingstiltak der mange ulike aktører er involvert. I slike tiltak blir det ofte påpekt at "forankring er viktig" og at "tiltaket må forankres". Det blir snakket om forankring i organisasjonen, i ledelsen eller i befolkningen
- Forankringsprosesser blir slik tolket som en del av en demokratisk tradisjon og bottom up- tankegang
- Forankring er dermed et mye brukt begrep knyttet til deltakelsesprosesser i regionale utviklingstiltak. Teoretikere som har behandlet tilgrensende fenomener som deltakelse, kommunikativ planlegging og mobilisering og partnerskap behandler ikke forankringsbegrepet eksplisitt

65

Definisjon av forankring gjennom deltakelse

"Forankring av en plan betyr at

- De aktørene som skal/må/kan ha ansvar og som er avhengig av å gjennomføre planen, tiltak m.m. "eier planen".
- De har vært med på å: Utvikle innholdet, de er enige i innholdet, de erkjenner sin rolle som iverksettere og de er i stand til å gjøre noe med feltet."

(Kommunetorget.no – fritt etter Jørgen Amdam)

Definisjonen har to elementer – deltakelse og eierskap.
 Dette er med videre i diskusjonen

66

2. Hvordan øke forståelsen av forankring gjennom deltakelse spesielt knyttet til regionale utviklingstiltak?

67

Benytter Jürgen Habermas sin teori om kommunikative handlinger

- Habermas mener nøkkelen til forståelsen av samfunn ligger i språket som medium for å koordinere handlinger
- Han mener det å oppnå forståelse og enighet er en iboende hensikt i språket

68

Strategiske og kommunikative handlinger

- I en tenkt diskusjon med Weber og med utgangspunkt i lingvistikken og språkfilosofien utvikler Habermas et skille mellom strategiske og kommunikative (språk)handlinger
- Strategiske handlinger er orientert mot å oppnå forutbestemte målsetninger
- Kommunikative språkhandlinger har som mål å oppnå forståelse og enighet

69

Om forståelse og enighet

Full forståelse av en verbal ytring er å oppfatte at den reiser ett eller flere gyldighetskrav av tre typer:

- a) Innholdet er riktig gitt den normative konteksten
- b) Innholdet er sant i forhold til en gitt hendelse eller et objekt og
- c) Avsenderen opptrer sannferdig (1984:307)

Kommunikative handlinger i sterk form: Oppnå forståelse knyttet til alle de tre gyldighetskravene.

Kommunikative handlinger i svak form: Oppnå forståelse knyttet til de to siste gyldighetskravene.

70

Kjernen i budskapet er interessant for å forstå forankringsprosesser knyttet til regionale utviklingstiltak

1. Habermas viser til språket som et middel til å koordinere handlinger og at sider ved språket skiller mellom strategiske og kommunikative handlinger
2. Han viser til at handlingsorienteringen (målsetningen) hos aktørene når de går inn i en språkhandling vil bidra til å skille mellom en strategisk og en kommunikativ handling

71

Hovedspørsmål blir dermed

Med utgangspunkt i distinksjonen mellom strategiske og kommunikative handlinger:

På hvilken måte kan Habermas bidra til å utvikle forståelsen av forankringsprosesser i regionale utviklingstiltak?

72

Vurdering knyttet til fire spørsmål med utgangspunkt i Habermas

Spørsmål	Strategisk handling	Kommunikativ handling
1. I hvilken grad er forankringsprosessen preget av dialog for å oppnå forståelse og enighet?	Styrende	Dialog for å oppnå forståelse og enighet (sterk form) Informerende (svak form)
2. I hvilken grad er de styrendes målsetning med forankringsprosessen å oppnå forståelse og enighet?	Oppnå suksess knyttet til forutbestemte målsetninger	Oppnå forståelse (svak form) og enighet (sterk form) mellom ulike aktører

73

Spørsmål	Strategisk handling	Kommunikativ handling
3. I hvilken grad er deltakerne i forankringsprosessen sin målsetning å oppnå forståelse og enighet?	Oppnå suksess knyttet til forutbestemte målsetninger	Oppnå forståelse (svak form) og enighet (sterk form) mellom ulike aktører
4. Hvilken betydning har handlingsorientering i forankringsprosessen for utvikling av eierskap?	Eierskap oppnås ved at aktøren oppnår egne forutbestemte målsetninger	Eierskap oppnås som resultat av en forankringsprosess preget av kommunikative handlinger

74

3. Diskusjon og konklusjon

75

Empirisk diskusjon knyttet til to svært forskjellige regionale utviklingstiltak

- Virkemidler for regional innovasjon (VRI):
Gjennom Forskningsrådet sin programplan en strengt fastsatt ramme knyttet til virkemidlene
- Kompensasjonsordningen for differensiert arbeidsgiveravgift (Kompensasjonsordningen):
Ramme: "Dette er næringslivet sine penger". Alt tillatt innenfor ESA sine rammer
- Vi går ikke inn i den empiriske gjennomgangen her, men ser på konklusjonene

76

Spørsmål 1: I hvilken grad er språket i forankringsprosessen preget av dialog for å oppnå forståelse og enighet?

1. Språket benyttet av forvaltningen både muntlig og skriftlig i forankringen av regionale utviklingstiltak er i stor grad er styrende.

- Innenfor gitte rammer synes det likevel å være forholdsvis mange innslag av informasjon for å oppnå forståelse (kommunikative handlinger i svak form) og dialog for å oppnå enighet (kommunikative handlinger i sterk form) på ulike tidspunkt i regionale forankringsprosesser
- Dette gjelder både for VRI og Kompensasjonsordningen, men i varierende grad. Mens rammene gjennom programplanen og tilhørende dokumenter er svært snever for VRI, var rammene for Kompensasjonsordningen spesielt vide. Uttalelsen ”dette er næringslivet sine penger” påvirket likevel organisering og gjennomføring også av Kompensasjonsordningen

77

Spm 2: I hvilken grad er de styrendes intensjoner med forankringsprosessen å oppnå forståelse og enighet?

2. Målsetningen med deltakelsen i forankringsprosessene synes i stor grad å være å oppnå forutbestemte målsetninger for nasjonale myndigheter

- Men samtidig blir det stadig invitert til deltakelse i regionale utviklingstiltak som VRI og Kompensasjonsordningen. Det faktum at det blir invitert til deltakelse tvinger fram elementer av dialog for å oppnå forståelse og enighet

78

Spm 3: I hvilken grad er intensjonen til deltakerne i forankringsprosessen å oppnå forståelse og enighet?

3. Deltakere i forankringsprosesser er i stor grad representanter for sine organisasjoner

- Flere eksempler både fra VRI og Kompensasjonsordningen tyder på at deltakerne i forankringsprosesser i stor grad deltar for å oppnå forutbestemte målsetninger
- Samtidig viser eksempler, spesielt fra Kompensasjonsordningen at aktørene ikke bare opptrer ut fra egeninteresse i slike sammenhenger, men at det oppstår ny forståelse og enighet i grupper som diskuterer felles problemstillinger

79

Spm. 4: Hvilken betydning har handlingsorientering i forankringsprosessen for utvikling av eierskap?

- At deltakelsesprosesser i stor grad består av strategiske handlinger synes å indikere at eierskap og dermed forankring først og fremst blir oppnådd gjennom at aktørene når sine forutbestemte målsetninger
- Vår antagelse er likevel at jo større mulighet for reelle kommunikative handlinger som blir igjen til aktører som faktisk skal bidra til å gjennomføre prosjektet, jo sterkere blir eierskapet til det arbeidet som skal gjennomføres
- Store forskjeller i eierskap til prosjektet (i innledende fase) mellom VRI i Møre og Romsdal, som har hatt forholdsvis lite regionalt handlingsrom, og Kompensasjonsordningen, som hadde et stort, tyder på dette

80

Konklusjon: Forankring av regionale utviklingstiltak som strategisk og kommunikativ handling

- Eksemplene fra VRI og Kompensasjonsordningen tyder på at regionale forankringsprosesser i regionale utviklingstiltak ikke i sin helhet kan karakteriseres som kommunikative handlinger i idealtypisk forstand
- Snarere synes forankringsprosessene å være preget av strategiske handlinger som skaper vide eller snevre rammer for aktørene til å inngå i dialoger for å skape forståelse og enighet
- Aktørene handler dermed kommunikativt med reservasjoner både basert på føringer gjennom den nasjonale politikkkutformingen og føringer de har knyttet til sin rolle i ulike organisasjoner
- Dette står delvis i motsetning til at forankring gjennom deltakelsesprosesser først og fremst blir assosiert med demokratisering og bottom-up tankegang i offentlig forvaltning

81

Implikasjoner

- Dersom Habermas har rett i sin teori om kommunikative handlinger, vil en større bevissthet rundt forankringsprosesser, som dem knyttet til VRI og Kompensasjonsordningen, skape bedre kunnskap om saksforhold og dermed gjøre det enklere å forme "riktige" tiltak i regionene
- Eksemplene fra VRI og Kompensasjonsordningen viser at måten forankringsprosessene er organisert på både nasjonalt og regionalt og både i tid og rom vil gi svært ulike retninger på tiltakene og aktivisere svært ulike aktører
- Det å utvikle forståelsen og bruken av kommunikative handlinger i forankringsprosessen vil paradoksalt nok kunne bidra til å styrke og bedre styringen og måloppnåelsen knyttet til regionale utviklingstiltak både nasjonalt og regionalt

82

Innovasjon, nærhet og avstand mellom aktørene i VRI Møre og Romsdal

Innhold

1. Bakgrunn

- Kort teoretisk bakgrunn knyttet til begreper som relasjoner, nærhet og interaksjon som danner noe av fundamentet for virkemiddelet VRI

2. Ulike former for nærhet i VRI

- Viser hvordan ulike former for nærhet mellom FoU-aktører og mellom FoU-aktører og bedrifter har blitt påvirket av VRI

3. Oppsummering

- Oppsummering av utvikling av nærhet knyttet til marin og maritim sektor i Møre og Romsdal

1. Kort bakgrunn

- Nyere innovasjonsteori har en forståelse av innovasjon som komplekse læreprosesser som involverer flere aktører
- Dette har gjort at begreper som relasjoner, interaksjon og nærhet står sentralt både i klyngeforskningen og innovasjonssystemtenkningen
- Ron Boschma (2005) argumenterer for at organisatorisk, sosial, geografisk, institusjonell og kognitiv nærhet utfyller hverandre og delvis kan erstatte hverandre.
- Boschma peker på at en "passelig dose" nærhet eller "relative proximity" fremmer innovasjon. For lite eller for mye nærhet vil hemme innovasjon
- Basert på denne kunnskapen vil målet med den regionale innovasjonspolitikken av den typen VRI representerer, være å gjennomføre utviklingstiltak som styrker nærheten og samspillet på ulike måter regionalt

Referanse:

- Boschma R.A. (2005) Proximity and innovation: a critical assessment, Regional Studies 39, 61-74

85

Kort bakgrunn forts.

- Mer konkret ble intensjonen med VRI Møre og Romsdal å koble sammen sterke FoU miljøer i fylket knyttet til marin og maritim sektor og å få disse til å jobbe direkte inn mot næringene
- Det viktigste virkemiddelet for å oppnå dette ble kompetansemekling med forprosjekter. Andre virkemidler som personmobilitet, samhandlingsarenaer og internasjonalt samarbeid er med å utgjøre den totale VRI - pakken av virkemidler
- Har arbeidet med VRI i Møre og Romsdal styrket nærheten mellom aktørene?

86

2. Ulike former for nærhet i VRI

87

Kognitiv nærhet

- *Kognitiv nærhet* fremmer i følge Boschma kunnskapsoverføring. Det eksisterer kognitiv nærhet mellom aktører som deler samme kunnskapsbase.
- Den kunnskapsmessige brobyggingen mellom academia og næringsliv har potensielt kunnet foregå gjennom alle virkemidlene i VRI
- Det er etablerte forskere som er kompetansemeglere i VRI. Det synes likevel som om den eksisterende kunnskapen hos disse har blitt utvidet og utdypet. Høgskolen i Ålesund opplyser blant annet at de gjennom kapasitetsøkningen VRI når bedre ut til små og mellomstore bedrifter
- Volumet har ført til at nye studenter og forskere har vært involvert i næringsrettet arbeid
- Ny kobling mellom mediefag ved Høgskulen i Volda og bedriftsmiljøet i maritim sektor synes å ha bidratt til kunnskapsøkning både hos bedriftene og i høgskolen
- Ny kompetansemegler på Nordmøre har bidratt til koblinger mellom denne delen av fylket og FoU-miljøene på Sunnmøre og i Romsdal
- Intervju med 25 bedrifter med ferdigstilte forprosjekt i VRI-regi tyder på økt kognitiv nærhet:
 - 56 prosent av bedriftene har ikke kjøpt FoU-tjenester tidligere
 - Alle bedriftene sier det er sannsynlig eller svært sannsynlig at de vil benytte eksterne forskningsmiljøer igjen
 - 80 prosent av bedriftene svarer at de har fått økt kunnskap om forsknings- og kompetansemiljø gjennom forprosjektene

88

Kognitiv nærhet oppsummert

- Vi tolker det slik at VRI delvis har bidratt til å øke antallet personer som har kunnskap om næringslivet i FoU-miljøene både innenfor maritim og marin sektor, delvis har VRI bidratt til å øke bredden i denne kunnskapen hos de som allerede har vært nært koblet til næringslivet
- Tilsvarende er tilfelle på bedriftssiden: Noen bedrifter har gjennom VRI fått utvidet sin kjennskap til FoU-miljøene og en mindre del er helt nye i denne sammenheng

89

Organisasjonsmessig nærhet

- **Organisasjonsmessig nærhet** oppstår når aktører inngår i samme organisasjoner eller i organisasjoner som er knyttet sammen, for eksempel i kunde og leverandørrelasjoner
- Nytt innenfor maritim næring er koblingen mellom mediefag ved Høgskulen i Volda og de maritime organisasjonene. Men denne organisatoriske tilknytningen er VRI-spesifikk
- De ansatte ved Høgskolen i Ålesund har bred erfaring med samarbeid mot den maritime næringen. Men samarbeidet har i stor grad foregått utenfor høyskoletid. Gjennom VRI har to nye ansatte ved Høgskolen i Ålesund prosjektarbeid mot bedrifter som hovedoppgave, og VRI kan slik bidra til å endre Høgskolen i Ålesund sin organisatoriske rolle
- Aktivitetene innenfor marin er i stor grad organisert slik at ansatte ved høgskolen og ansatte ved Møreforskning har felles ansvar, som igjen utvikler kunnskap om hverandre
- Ett av forprosjektene i VRI har bidratt til å etablere ARENA-programmet Omegaland for omega-3 teknologibedrifter i Møre og Romsdal
- Gjennom VRI har det blitt ansatt en kompetansemekler for Nordmøre

90

Sosial nærhet

- Antakelsen om at **sosial nærhet** har betydning for innovasjon og nyskaping, bygger på en antakelse om at også økonomiske relasjoner til en viss grad foregår i en sosial kontekst. Et sentralt begrep er tillit
- VRI gir kompetansemeklerne mulighet til "betalt initiering". Dette gjør det mulig å ta kontakt med bedrifter de i utgangspunktet ikke har en etablert relasjon til
- Ved Høgskolen i Ålesund (maritim) har VRI utvidet kapasiteten gjennom ansettelse av professor 2 og kompetansemegler. Slik har det blitt mulig for høgskolen å jobbe også mot små og mellomstore bedrifter med begrenset FoU-erfaring tidligere
- 24 prosent av bedriftene med ferdigstilte forprosjekter har ingen FoU-erfaring fra før
- Kopling mellom mediemiljøet ved Høgskulen i Volda og maritim sektor
- Alle bedriftene vi har intervjuet svarer at det er sannsynlig eller svært sannsynlig at de vil benytte seg av tilsvarende FoU- tjenester igjen. Dette tyder på at det er bygd opp tillit i prosjektene

91

Sosial nærhet oppsummert

1. De sosiale relasjonene mellom FoU-miljøene og bedriftene har blitt utvidet både innenfor marin og maritim sektor
2. Koblingen mellom Høgskulen i Volda og bedrifter innenfor maritim og marin sektor er ny
3. Tillit mellom enkeltpersoner ved Høgskolen i Molde og Møreforskning i Molde og enkeltpersoner ved Høgskolen i Ålesund har blitt utviklet videre innenfor maritim
4. Det samme gjelder tillitsforhold mellom enkeltpersoner i Møreforskning Marin i Ålesund og Høgskolen i Ålesund
5. Forholdet mellom enkeltpersoner ved Høgskulen i Volda og det maritime miljøet ved Høgskolen og NCE i Ålesund er en helt ny kobling som synes å ha slått positivt ut

92

Institusjonell nærhet

- **Institusjonell nærhet** er assosiert med rammeverket på makro-nivå, slik som normer og verdier knyttet til adferd, men det kan også være "vaner, rutiner, etablerte praksiser, regler eller lover som regulerer relasjoner og interaksjon mellom individer og grupper"
- VRI er ett av mange virkemidler som benyttes for å bygge ned skanser mellom næringsliv og FoU-institusjoner. Det kan dermed være vanskelig å skille virkningene av VRI fra virkninger av annen forsknings- og innovasjonspolitik
- Liten tvil om at VRI bidrar til å øke volumet av studenter og ansatte ved høgskolene som jobber mot næringslivet
- 80 prosent av bedriftene med ferdigstilt forprosjekt (25) opplyser at forprosjekt i VRI har bidratt til økt kunnskap om forsknings- og kompetansemiljøer i svært stor eller stor grad

93

Institusjonell nærhet oppsummert

- Vi tolker det som at VRI sammen med andre virkemidler som kobler FoU-miljøer og næringsliv bidrar til å bygge ned de institusjonelle sperrene mellom næringsliv og akademia i Møre og Romsdal
- Selv om: relativt få personer på høgskolene er involvert i arbeidet med VRI og at kompetansemeklere opplyser at det til dels kan være vanskelig å mobilisere vanlig ansatte på høgskolene til næringsretta prosjekter

94

Geografisk nærhet

- **Geografisk nærhet** refererer til den fysiske avstanden mellom økonomiske aktører. Tanken er at korte avstander lettere bringer folk sammen og fremmer på denne måten overføring av taus kunnskap
- VRI har først og fremst betydd noe for koblingen mellom næringsliv og FoU-institusjoner i fylket
- Bare i 12 av 63 igangsatte forprosjekter i VRI har bidratt til koblinger mot FoU-miljøer utenfor Møre og Romsdal
- 49 av forprosjektene er meklet til bedrifter lokalisert på Sunnmøre, 16 til bedrifter lokalisert i Romsdal og Nordmøre

Men VRI har utvidet samhandlingen internt i fylket:

- Frigjort midler som gir mer rom for utadrettet virksomhet og som gjør det mulig for FoU-aktørene å oppsøke nye bedrifter i et bredere geografisk omland innenfor fylket
- Miljøet knyttet til medier og kommunikasjon i Volda har tidligere i mindre grad arbeidet direkte inn mot bedrifter
- Nordmøre mangler FoU-institusjoner og har vært perifer i det regionale innovasjonsarbeidet knyttet til marine og maritime næringer

95

Geografisk nærhet oppsummert

- VRI kan dermed sies å ha vært svært knyttet til eget fylke
- Samtidig har prosjektet hatt elementer av nye geografiske koblinger internt i et fylke med svært sammensatt FoU-geografi

96

3. Oppsummering maritim sektor

- For *maritim sektor* har VRI først og fremst bidratt til å utvide volumet av prosjekter som kan gjennomføres i samarbeid mellom høgskolene i Ålesund og Molde og næringen
- Dette har skapt et potensial for nærhet både på flere områder og mellom flere aktører både på bedrifts- og FoU-siden. Nytt for eksempel at Høgskolen i Ålesund nå har kapasitet til å jobbe mot små og mellomstore bedrifter
- I tillegg har miljøet knyttet til medier og kommunikasjonsteknologi i Volda blitt koblet opp mot bedriftene og høgskolene både i Ålesund og Molde og slik sett skapt potensial for nærhet mellom helt nye aktører med potensielt komplementær kunnskap
- Ny kompetansemekler på Nordmøre har gjort det enklere å utvide det geografiske omlandet til FoU-institusjonene og å koble nye bedrifter til FoU-miljøene i fylket

97

Oppsummering marin sektor

- VRI har, som i maritim sektor, bidratt til økt volum på prosjektsamarbeid mellom FoU og næringsliv
- I tillegg har VRI i større grad innenfor marin sektor også bidratt til organisatorisk nærhet, ettersom slike koblinger delvis var fraværende fra før
- Koblingen til Nordmøre gjelder både marin og maritim sektor og medie- og kommunikasjonsmiljøet ved Høgskulen i Volda arbeider nå i sterkere grad også inn mot marine bedrifter

98

Dilemma i arbeidet

1. Vi kan peke på at avstanden mellom deler og enkeltpersoner i FoU-institusjonene og mellom FoU institusjonene og bedriftene er endret gjennom VRI. MEN: Det er svært vanskelig empirisk å fastslå hva som er nært nok, eller for nært for å fremme innovasjon
2. Virkemidler flytter fokus, spesielt i FoU-miljøene. Siden innovasjon er vanskelig forutsigbar, vil et slikt skifte også kunne fjerne fokus fra et område med stort innovativt potensial
3. Vi kan ikke si noe om de koblingene som er opprettet er de optimale for å skape økt innovasjon